

STORTINGET

Innst. 530 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:270 S (2020–2021)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Eirik Faret Sakariassen, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård, Mona Fagerås, Karin Andersen og Nicholas Wilkinson om å rette opp i usosiale velferdskutt

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 legge fram forslag til styrket bostøtte slik at den når flere, og at de som får støtte, får dekket en like stor del av sine boutgifter som i 2010.
2. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i uføres barnetillegg.
3. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i brillestøtte til barn.
4. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttet i bilstøtteordningen for personer som trenger bil i gruppe 1 for å bryte en isolert tilværelse og bedre dagliglivets funksjoner.
5. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med ferietillegg på dagpenger for arbeidsløse og permitterte, som en varig ordning.
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om snarest å reversere de usosiale kuttene i fysioterapiordningen.
7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om sna-

rest å reversere kuttene i støtte til tannregulering til barn og unge og tannhelsesjekk for eldre.

8. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere de usosiale kuttene til nødvendig medisinsk forbruksmateriell.
9. Stortinget ber regjeringen evaluere og utrede effektene av uførereformen, både når det gjelder ytelsesnivå, forholdet til andre inntektsavhengige ytelser og forholdet til tjenestepensjoner, og fremme forslag som kan rette opp urimelige kutt.
10. Stortinget ber regjeringen snarest reversere de usosiale kuttene i arbeidsavklaringspenger som er gjennomført under regjeringen Solberg og fremme nødvendige forslag for dette.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Representantforslag 270 S (2020–2021) ble vedtatt sendt arbeids- og sosialkomiteen, unntatt forslag 3 og 5, som ble vedtatt behandlet etter forretningsorden § 39 annet ledd bokstav e (avvises).

Komiteen ba i brev av 19. april 2021 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 28. april 2021 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Lise Christoffersen, Arild Grande og fungerende leder Rigmor Aasrud, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og

Kristian Tønning Riise, fra Fremskrittspartiet, Jon Georg Dale og Bjørnar Laabak, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Kristelig Folkeparti, Torill Selsvold Nyborg, viser til Representantforslag 270 S (2020–2021) om å rette opp i usosiale velferdskutt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det norske velferdssamfunnet til enhver tid er mer enn summen av offentlige ytelser. Velferdspolitikens dilemma er både å sørge for et sosialt sikkerhetsnett som tar vare på de som av ulike grunner, i kortere eller lengre tidsrom, ikke kan delta i arbeidslivet, samtidig som man er avhengig av at flest mulig faktisk deltar i arbeidslivet for å kunne sørge for nettopp det sikkerhetsnettet. Skal velferdsstaten være mye for de som trenger den mest så kan den ikke være alt for alle, men sikre anstendige levekår og at ingen faller utenfor. Derfor finnes det mange sosiale ytelser og støtteordninger med ulike innretninger i den norske velferdsstaten.

Disse medlemmer viser til at det er bred politisk enighet om å ha en velfungerende velferdsstat og gode velferdsordninger som skal sørge for både et anstendig livsopphold og nødvendige hjelpemidler til alle, og samtidig sørge for at alle som kan bidra med sine ressurser får mulighet til å gjøre dette i et godt, trygt og velorganisert arbeidsliv. For at velferdssamfunnet skal være velfungerende og velferdsordningene skal være oppdaterte og gode, så må disse over tid tilpasses og endres i takt med samfunnets behov. Det er gjort mange endringer i velferdsordningene de siste årene. Blant annet har familier med vedvarende lavinntekt fått gratis kjernetid i barnehagen og barnetrygden økte for første gang på tjuetre år i 2019. Den norske velferdsstaten betaler ut dagpenger ved permittering eller arbeidsledighet, sosialstønad, gir lønnsgaranti ved konkurs, arbeidsavklaringspenger, sykepenger og stønad til enslig mor eller far, i tillegg til uføretrygd og grunn- og hjelpestønad, foreldrepenger, barnetrygd, kontantstøtte og pensjoner. I tillegg kommer ulike støtteordninger for blant annet hjelpemidler for bevegelse, hørsel, kognisjon, syn, tale og språk, småhjelpemidler, ortopediske hjelpemidler, kosmetiske proteser og seksualtekniske hjelpemidler.

Disse medlemmer anerkjenner derfor ikke forslagsstillernes premiss om at Norge har blitt et kaldere samfunn, der hver enkelt må klare seg på egen hånd. Disse medlemmer er opptatt av at velferdssamfunnet Norge skal ha gode velferdsordninger, og har endret flere av ordningene som utgjør det sosiale sikkerhetsnettet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Stortingets behandling den 12. mai 2020 av Representantforslag 48 S (2019–2020) om å rette opp urettferdige velferdskutt, jf. Innst. 253 S (2019–2020). Flertallet viser til at Representantforslag 270 S (2020–2021) dels inneholder noen av de samme forslagene og dels inneholder andre forslag. Flertallet viser til felles merknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 253 S (2019–2020):

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti minner om at velferdsstaten er til for å sikre anstendige levekår og samtidig sikre at ingen faller utenfor. I dag er velferden truet av kutt og privatisering som gjør at mange faller utenfor og lever liv i fattigdom. Ordningene som er til for de som trenger det aller mest, blir kuttet til fordel for skatteletter til de som har aller, aller mest.

«Dette flertallet mener de siste års velferdskutt har gjort at vi i dag sitter med et sikkerhetsnett med mange løse masker der folk faller gjennom.»

Flertallet viser til folketrygdens formålsparagraf (§ 1-1) som sier at folketrygden skal gi økonomisk trygghet ved å sikre inntekt og kompensere for særlige utgifter ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall. Videre skal folketrygden bidra til utjevning av inntekt og levekår over den enkeltes livsløp og mellom grupper av personer og bidra til hjelp til selvhjelp med sikte på at den enkelte skal kunne forsørge og klare seg selv best mulig til daglig.

Flertallet viser til at ledigheten nå er den høyeste på flere tiår, den er i ferd med å passere 200 000 helt eller delvis ledige, og situasjonen er særlig urovekkende for unge under 30 år som er på om lag 50 000, eller hver fjerde person under 30 år. Uten effektive tiltak er faren stor for en tapt generasjon som følge av covid-19-pandemien.

Flertallet viser videre til Prop. 195 S (2020–2021) om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2021, der regjeringen foreslår at de fleste ekstraordinære støtteordningene skal avvikles etter 30. september 2021, uten at det er noen klar plan for hvordan de som nå står aller lengst fra arbeidsmarkedet, skal komme inn i eller tilbake til arbeid. Flertallet viser til at tiltakene må vare så lenge krisen, som følge av covid-19-pandemien, varer.

Flertallet viser til at regjeringen Solberg og stortingsflertallet gjennom åtte statsbudsjett har foretatt store kutt i folketrygdens stønadssystem, samtidig som det er gitt milliarder i skatteuttak til dem som har mest, en usosial fordelingspolitikk som flertallet har stemt imot. Det vises til Arbeiderpartiets, Senterpartiets og So-

sialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjetter i disse to stortingsperiodene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at det vil være vanskelig å rette opp milliarder av usosiale kutt i løpet av ett års budsjett. Disse medlemmer mener det bør foretas en samlet gjennomgang der de viktigste endringene gjennomføres først, og at så omfattende forslag som i Representantforslag 270 S (2020–2021) må vurderes og prioriteres i forbindelse med den ordinære budsjettbehandlingen i Stortinget. Disse medlemmer viser i den forbindelse til felles forslag i Innst. 253 S (2019–2020) fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av hvordan de urettferdige kuttene regjeringen og stortingsflertallet har gjennomført har svekket levekårene for de svakeste i samfunnet og økt den sosiale ulikheten i Norge.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til disse partienes alternative statsbudsjetter for 2020 og 2021 der en gikk imot kutt i brillestøtten til barn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sine alternative statsbudsjett for 2020 og 2021 la inn 80 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at 3 863 færre barn fikk støtte til barnebriller i januar 2021, og at konsekvensen er store utgifter for enkelte familier.

Flertallet viser videre til Stortingets behandling den 18. februar 2021 av Prop. 132 S (2020–2021) om endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: midlertidig ordning med feriepenger av dagpenger), jf. Innst. 357 S (2020–2021). Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om å gjeninnføre ferietillegget på dagpenger med virkning fra og med 1. januar 2020, slik at dagpenger opptjent i 2020 gir rett til ferietillegg i 2021 etter reglene som gjaldt før 2015, ble nedstemt av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. I stedet ble en tidsbegrenset ordning innført. Flertallet viser til felles merknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 357 S (2020–2021):

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at dagpengemottakere før 2015 tjente opp et ferietillegg som tilsvarte 9,5 pst. av utbetalte dagpenger. I 2014 foreslo daværende arbeids- og sosialminister fra Fremskrittspartiet, Robert Eriksson, å avvikle retten til ferietillegg. Forslaget ble vedtatt i behandlingen av statsbudsjettet for 2015 med støtte fra representantene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Disse medlemmer viser videre til følgende forslag fremmet av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 15 S (2014–2015):

«Stortinget ber regjeringen videreføre feriepenge-rettighetene for mottakere av dagpenger.»

Disse medlemmer viser videre til at det i Stortinget det siste året har blitt fremmet forslag om å gjeninnføre ferietillegget på dagpenger en rekke ganger, men at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har stemt imot. Senest den 19. januar 2021 ble det fremmet forslag om dette på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.»

Flertallet vil understreke at en av velferdssamfunnets viktigste kjerneverdier er at fellesskapet stiller opp økonomisk og moralsk for de som av ulike grunner ikke kan delta i inntektsbringende arbeid. Videre at velferdsstaten opptrer slik at tilliten mellom borgerne og det offentlige styrkes og ikke svekkes gjennom økende mistillit til hvordan systemet fungerer. Allmenne krav til rettferdig behandling er grunnleggende og må styrkes.

Flertallet påpeker at listen over usosiale kutt som er gjennomført de siste årene er lang. Ordning etter ordning er tatt vekk og har skapt mer utrygghet for mange av de mest sårbare i samfunnet. Stadig flere barn vokser opp i fattige familier og ulikhetene øker. Flertallet viser til sine respektive partiers alternative statsbudsjett for 2021 hvor en rekke av de usosiale kuttene foreslås reversert. Samtidig er det også behov for å styrke den offentlige velferden og sikre gode tjenester til alle innbyggere.

Forslag 1 Bostøtte

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at bostøtten har blitt styrket flere ganger de siste åtte årene, ved å øke boutgiftstakene, ved å forbedre prisjusteringen og ved ta i bruk nye og bedre registerdata i beregningen. Da sysselsettingen økte og færre søkte om bostøtte ble også budsjettene redusert tilsvarende. Men bostøtten er viktig for mange, og det er lenge siden det har vært en helhetlig gjennomgang av ordningen. Det er derfor satt ned en ekspertgruppe som skal evaluere bostøtteordningen og vurdere hvordan den bør innrettes i fremtiden.

Disse medlemmer støtter derfor ingen endringer nå og avviser på denne bakgrunn forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjettet for 2020 og for 2021, jf. Innst. 16 S (2019–2020) og Innst. 16 S (2020–2021) fra kommunal- og forvaltningskomiteen. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2020 fremmet forslag om å øke bostøtten med 100 mill. kroner ut over regjeringens forslag, noe som ville gitt rom for å øke inntektsgrensene og boutgiftstaket, slik at flere kunne fått bostøtte og flere kunne fått mer i bostøtte. Disse medlemmer viser videre til at Arbeiderpartiet hadde en satsing på boligpolitikk på 170 mill. kroner ut over regjeringens forslag i sitt alternative statsbudsjett for 2021, herunder å øke bostøtten med 75 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at forslaget handler om de usosiale kuttene i bostøtteordningen.

Flertallet mener at alle skal ha et trygt sted å bo. Boutgiftene har økt mye mer enn lønnsveksten de siste årene. Drømmen om å eie egen bolig blir fjernere og fjernere for mange. Selv om flere har dårlig råd og prisene har gått opp, er det flere tusen færre som får bostøtte nå enn for få år siden. De som får bostøtte, får også dekket en mindre del av boutgiftene enn før. Bostøtte skal sørge for at også de mest vanskeligstilte kan bo trygt i sine hjem. Flertallet påpeker at befolkningen har økt mye på disse ti årene. Det bevilges nå mindre i nominelle kroner til bostøtteordningen enn i 2013, samtidig som boutgiftene har økt. Lavinntektsgrupper har ikke fått noen inntektsøkning, men har tvert imot lavere inntekt enn tidligere. Flertallet mener dette viser at det haster å gjøre endringer i bostøtteordningen, slik at alle innbyggere har råd til å bo trygt, og at de med dårlig råd har penger til strøm og andre utgifter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021 hvor bostøtten økes med 250 mill. kroner. Disse medlemmer viser til sine merknader og forslag i Innst. 16 S (2020–2021) og Innst. 273 S (2020–2021) fra kommunal og forvaltningskomiteen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 legge frem forslag til styrket bostøtte slik at den når flere, og at de som får støtte, får dekket en like stor del av sine boutgifter som i 2010.»

Forslag 2 Uføres barnetillegg

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at den tidligere ordningen for barnetillegg kunne gi mer enn 100 pst. av tidligere inntekt. Siden de fleste ønsker å jobbe det de kan, blir det urettferdig å kreve at uføre som ønsker å jobbe skal gå ned i inntekt ved å gå inn i eller tilbake til arbeid. Nåværende regler gir en reduksjon i barnetillegget dersom uføretrygd og barnetillegg samlet utgjør mer enn 95 pst. av inntekt før uførhet.

Disse medlemmer mener det er urimelig å forutsette at uføre som ønsker å jobbe faktisk er villige til å gjøre det og få lavere inntekt, enn med uføretrygd og den gamle ordningen for barnetillegg. Det bidrar til å låse folk inn i en fattigdomsfelle, i stedet for å senke terskelen ut i arbeidslivet og mulighet for økt arbeidsdeltakelse og inntekt. På denne bakgrunn støtter ikke disse medlemmer forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til felles merknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 253 S (2019–2020):

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Prop. 1 S (2014–2015) Arbeids- og sosialdepartementet, der regjeringen Solberg foreslo betydelige kutt i barnetillegget for uføre, fra inntil 35 000 kroner til 7 020 kroner per barn. Flertallet viser videre til Innst. 15 S (2014–2015) til statsbudsjettet for 2015. Det fremgår der at budsjettforliket mellom regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet og støttepartiene Kristelig Folkeparti og Venstre medførte et mindre kutt enn opprinnelig foreslått, ved at ordning med behovsprøvd barnetillegg ble videreført, men med et tak på 95 pst. av inntekt før uførhet i samlet ytelse. Flertallet viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti stemte mot at det skulle kuttes i barnetillegget til uføre.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at reduksjonen i barnetillegg for uføretrygd rammer folk med mange barn som har hatt lav eller ingen arbeidsinntekt før de ble uføretrygd. Disse medlemmer viser til alle barns rett til økonomisk verdig oppvekst. På denne bakgrunn har Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti gått mot reduksjon i barnetillegg for uføre. Dagens regjering er ideologistyrt og ikke rettferdighetsstyrt. Bare derfor er det et prinsipp for regjeringen at uføretrygd og barnetillegg ikke kan overstige 95 pst. av inntekt for uførhet.

Disse medlemmer viser til tidligere saker om samme tema og støtter forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at

forslaget handler om de usosiale kuttene i uføres barnetillegg.

Disse medlemmer viser til at det i statsbudsjett for 2015 ble innført en regel om at uføretrygd og barnetillegget ikke skal komme over 95 pst. av tidligere inntekt. Som følge av kuttet har familier i en allerede krevende situasjon, fått mindre å leve av og mindre å forsørge familien sin for. Arbeids- og sosialdepartementet har tidligere anslått at flere enn beregnet har mistet støtte, og at flere tusen personer er rammet av innstramningen til nå. Dette tilsvarer en årlig innsparing på 137 mill. kroner i 2021. Disse medlemmer mener kuttet i barnetillegget er et smålig kutt, som rammer mennesker som er syke og som følge av dette ikke kan jobbe eller øke sin arbeidsinntekt. For å redusere barnefattigdom er det særlig viktig å ikke stramme inn på økonomien til familier og mennesker i en allerede krevende økonomisk situasjon.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021, jf. Innst. 2 S (2020–2021) hvor kuttet i barnetillegget for uføre foreslås reversert.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i uføres barnetillegg.»

Forslag 4 Bilstøtteordningen for personer som trenger bil i gruppe 1

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til sine felles merknader i Innst. 253 S (2019–2020):

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at kuttene i bilstøtteordningen har ført til at flere personer blir mer isolert i hjemmene sine. Dette senker livskvalitet for personer som i utgangspunktet har større utfordringer enn andre med ulike former for utviklingshemming og/eller helseplager og på grunn av dette trenger en egen bil for å få hverdagen til å gå opp.

Flertallet viser til Stortingets behandling av Innst. 98 S (2017–2018), jf. Representantforslag 54 S (2017–2018), der medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre tilskudd til bil for personer som trenger bil i gruppe 1 for å bryte en isolert tilværelse og bedre dagliglivets funksjoner.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at eventuelle ombygginger og tilpasninger av bil

som følge av funksjonsnedsettelse fortsatt kan dekkes av folketrygden, og at samtidig som støtte til ordinær bil ble begrenset til å omfatte personer som har behov for bilen for å kunne komme seg til og fra arbeid eller utdanning, ble også støtteordningen for bil utvidet for spesielt tilpassede kassebiler (gruppe 2). Den ble først utvidet til også å omfatte personer med sterkt begrenset gangfunksjon og deretter ble retten til gruppe 2-bil ytterligere utvidet til også å omfatte personer som grunnet utagerende adferd må skjermes fra førermiljøet i bilen av trafikksikkerhetshensyn.

Disse medlemmer viser til at stønad til bil skal i likhet med andre hjelpemidler kompensere for merutgifter som følge av sykdom, skade eller lyte, og finner det riktig å utvide og målrette ordninger til de som trenger det mest.

Disse medlemmer viser videre til at det finnes mange transportordninger for personer med en funksjonsnedsettelse, som i hovedsak har blitt etablert enkeltvis, og uten noen overordnet plan. Derfor er det også noe overlapp mellom ordningene, og det er flere aktører som har ansvar for de ulike ordningene. Arbeids- og sosialdepartementet og Samferdselsdepartementet er allerede i ferd med å vurdere om det er behov for å gjøre ytterligere endringer i transportordningene for funksjonshemmede på bakgrunn av en ekstern utredning fra SINTEF.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn avvise forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget handler om de usosiale kuttene for personer som trenger bil i gruppe 1.

Flertallet viser til at regjeringen kuttet i bilstøtteinndordningen i statsbudsjettet for 2015 hvor bil gruppe 1 ble endret til å kun omfatte personer som er under jobb eller utdanning. Flertallet mener det skapes en isolerende tilværelse for de som ikke har råd til å kjøpe bil, og som ikke har et godt utbygd og universet utformet kollektivtilbud i nærheten, eller av andre grunner ikke kan reise kollektivt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det derfor er nødvendig å utvide målgruppen for rett til stønad til bil gruppe 1 for personer som har behov for å bryte en isolert tilværelse.

Disse medlemmer understreker at tilskudd til bil er allerede underlagt strenge kriterier (medisinske og transportbehov) og tilskuddet er økonomisk behovsprøvd. Bil er eneste transportmulighet for mange. Konsekvensene av kuttene er at mange fratras mulighet til å

delta i samfunnet. Dette kan svekke muligheten til å komme i arbeid på sikt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttet i bilstøtteordningen for personer som trenger bil i gruppe 1 for å bryte en isolert tilværelse og bedre dagliglivets funksjoner.»

Forslag 6 Fysioterapiordningen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til felles komitemerknad i Innst. 11 S (2020–2021) til statsbudsjettet for 2021 under Helse- og omsorgsdepartementet:

«Komiteen har merket seg at etter avviklingen av diagnoselisten har kommuner fått økte egenandelsinntekter fra pasienter i fysioterapi. 220 kommuner mottar egenandeler fra pasienter, mens flere kommuner har valgt å ikke ta betalt.»

Flertallet viser videre til felles merknader fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti i samme innstilling:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er urimelig av regjeringen å gjøre det dyrere å være syk midt i en pandemi. Disse medlemmer finner det fornuftig å slå sammen de to takene, da dette gir et enklere system. Samtidig vil disse medlemmer understreke at regjeringens påstand om at de sykeste tjener mest på sammenslåingen, er grovt misvisende. Det er de med den riktige kombinasjonen av gamle egenandelstak som tjener på dette. For eksempel får revmatikere lavere egenandeler hvis de har hatt utgifter til rehabiliteringsopphold, dagens tak 2, sammen med utgifter til lege og medisiner, dagens tak 1. På den andre siden får de kronikerne som gjerne bare bruker ett av de to takene, som for eksempel diabetikere, folk med ulcerøs kolitt eller kreftoverleverere, en økning på opp mot 723 kroner. Disse medlemmer vil påpeke at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett også la til 153 kroner over prisvekst, slik at endelig nytt egenandelstak vil være 3 183 kroner. Dermed vil over en million nordmenn få en økning i egenandeler. Disse medlemmer registrerer og forstår den sterke motstanden fra mange organisasjoner mot regjeringens foreslåtte økning av egenandelstaket til 3 183 kroner i budsjettforlaget for 2021.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser videre til Innst. 11 S (2019–2020) til statsbudsjettet for 2020 under Helse- og omsorgsdepartementet, der Arbeiderpartiet foreslo å fjerne egenandeler på fysioterapi for unge opp til 20 år.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Stortingets behandling den 8. mars 2021 av Representantforslag 43 S (2020–

2021), jf. Innst. 271 S (2020–2021) om å sikre likeverdige og gode rehabiliteringstjenester i hele landet, der forslag om en opptrapping av rehabiliterings- og habiliteringstilbudet og reduksjon av de geografiske forskjellene i tilbudene, blant annet gjennom ambulerende team, ble nedstemt av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at den gamle diagnoselisten som ga noen få grupper rett til full skattefinansiert fysioterapi ble fjernet og erstattet med senket egenandelstak for alle, automatisert frikort og en heving av aldersgrensen for fritak fra 12 til 16 år, slik at 9 000 barn ble unntatt egenandeler. Mange pasienter med kroniske sykdommer og store helseplager var ikke innlemmet i diagnoselisten og det var ikke nødvendigvis noen sammenheng mellom diagnose og behovet for fysioterapi. Fra 2021 er egenandelstak 1 og 2 slått sammen slik at flere med store helseutgifter nå får refundert sine utgifter til helsehjelp inkludert fysioterapi. Sammenslått egenandelstak er i 2021 fastsatt til samme beløp som egenandelstak 1 var i 2020. Det vil si at fysioterapipasienter som oppnår egenandelstaket med egenandeler på de tjenestene som lå under tak 1, i praksis nå har gratis fysioterapi.

Disse medlemmer mener det er usosialt å gjeninnføre diagnoselisten, heve egenandelstaket og senke aldersgrensen for gratis fysioterapi til barn som har dokumenterte behov og avviser på denne bakgrunn forslaget.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er skjedd viktige og betydelige endringer i offentlig finansiert fysioterapi tilbud. Det trengs en ny opptrappingsplan for habilitering/rehabilitering i kommunene. Samtidig er det nødvendig å evaluere endringer i fysioterapitilbudet for å sikre at tilgangen til fysioterapi er blitt bedre for de som har stort behov.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen evaluere endringene i det offentlige finansierte fysioterapitilbudet samtidig som det gjennomføres en opptrappingsplan for habilitering/rehabilitering i kommunene.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget handler om de usosiale kuttene i fysioterapiordningen.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om snart å reversere de usosiale kuttene i fysioterapiordningen.»

Forslag 7 Støtte til tannregulering til barn og unge og tannhelsesjekk for eldre

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen har prioritert å styrke tannhelsetilbudet gjennom målrettede ordninger for de med størst behov. Frem til 2019 kunne barn og unge få stønad til tannregulering som var av kosmetisk art, men uten betydning for tannhelsen. Ifølge SSB har omtrent halvparten av norske barn født etter år 2000 fått eller får tannregulering, og Norge ligger dobbelt så høyt som Danmark der 25 pst. av 15-åringer har eller har fått tannregulering. Støtten ble derfor lagt om for å prioritere støtte til tannregulering til barn og unge med de største behovene.

Disse medlemmer viser til at når det gjelder tannhelseundersøkelse for personer som er 75 år og eldre, ble det i en kort periode fra 1. juli til 31. desember 2013 gitt stønad fra folketrygden til alle over 75 år uavhengig av deres økonomi eller tannhelse etter initiativ fra regjeringen Stoltenberg. Etter regjeringsskiftet i 2013 ble dette opphevet 1. januar 2014, for å målrette midlene mot dem med særskilte tilstander/tannhelseproblemer. I tillegg ble den nye stønadsordningen til implantatfestet protese som ble innført i 2014 styrket for dem som er helt eller delvis tannløse. Videre økte vi stønadsbeløpet for tannbehandling til behandling av munntørhet, som har sammenheng med ulike medisinske tilstander og legemiddelbruk og kan skape store tannhelseproblemer. Tannhelsetilbudet til tortur- og voldsutsette og personer med alvorlig angst for tannbehandling er også betydelig utvidet og styrket. Hensikten med dette har vært å målrettet styrke tannhelsetilbudet til de med størst behov, fremfor å etablere uspesifikke og generelle ordninger, slik forslagsstillerne ønsker.

Disse medlemmer mener det er viktig med støtteordninger som gjør at det ikke skal være foreldrenes lommebok som avgjør om barn og unge får tannregulering de har behov for. Det å sikre at også andre grupper som for eksempel eldre, institusjonsbeboere, rusmisbrukere og andre med spesielle behov også sikres så god tannhelse som mulig uavhengig av personlig økonomi er viktig.

Disse medlemmer viser til at Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti gjennom mange år har sørget for å styrke tannhelsetilbudet til disse gruppene gjennom målrettede tiltak. På denne bakgrunn avviser disse medlemmer forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. 11 S (2020–2021) til statsbudsjettet 2021 for Hel-

se- og omsorgsdepartementet, og til felles merknad fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener tannhelse fortsatt er et hull i velferdsstaten. Disse medlemmer konstaterer at den høyreledede regjeringen ved en rekke tilfeller har gjennomført innstramminger på tannhelsefeltet, blant annet gjelder det tidligere manglende regulering av refusjonstakster, kutt i stønaden til mennesker med sterkt nedsatt evne til egenomsorg for tannhelsen sin, og innsparinger i støtteordningene for barn og unge med et klart behov for tannregulering. Selv om det i statsbudsjettet for 2021 ikke foreslås nye kutt, merker disse medlemmer seg at regjeringen fortsatt ikke har fulgt opp stortingsvedtaket fra 2018 om å styrke norsk tannhelse. For å utjevne sosiale forskjeller innen helse mener disse medlemmer at en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten, med sikte på å likestille den med andre helsetjenester, bør være en målsetting.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til kuttene fra regjeringen til støtte for familier som har barn som trenger og får tannregulering. Disse medlemmer viser til at familier som har barn og ungdom som trenger tannregulering, har store utgifter, og mener at de bør få mer økonomisk hjelp.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser videre til merknader fra Arbeiderpartiet i samme innstilling:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser i den forbindelse til Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett, som innebærer en betydelig opptrapping av innsatsen på tannhelsefeltet overfor yngre aldersgrupper og personer som i dag har økonomiske utfordringer med å få gjennomført nødvendig tannhelsebehandling.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til felles merknad når det gjelder tilbudet til torturofre i Innst. 11 S (2020–2021) til statsbudsjettet for 2021 under Helse- og omsorgsdepartementet:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til høringsinnspill fra Den norske tannlegeforening om at det fylkeskommunale tilbudet til pasienter utsatt for tortur, overgrep og odontofobi bør økes. Det vises til at det i mange fylker er lange ventelister, både for å komme inn til vurderingssamtale og til oppstart av behandling. Over 1 000 personer sto på venteliste for første vurdering for 2019. Kun tre fylker nådde målet om maks åtte ukers ventetid. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti var imot kuttet som kom i folketrygdens stønadsregelverk, og frykter nå at pasienten ikke får nok tannbehandling. Disse medlemmer mener at ordningen må evalueres.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ser behovet for

en grundig gjennomgang av støtten til tannregulering til barn og unge samt tannhelsetilbudet til eldre mennesker.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen evaluere endringer i tannhelsetilbudet for barn, unge og eldre slik at tannhelsetilbudet kan bedres for disse gruppene.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget handler om de usosiale kuttene til tannregulering for barn og unge og tannhelsetilbudet for eldre.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om snarest å reversere kuttene i støtte til tannregulering til barn og unge og tannhelsetilbudet for eldre.»

Forslag 8 Medisinsk forbruksmateriell

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at kuttene i budsjettene til medisinsk forbruksmateriell hovedsakelig var kutt på bakgrunn av bedre avtaler som kuttet avansen til leverandørene, ikke kutt i tilbudet til brukerne. Samtidig har det vært endringer i medisinsk forbruksmateriell som dekkes av blåreseptordningen, blant annet innført et tak på antall bleieholdere ved inkontinens da refusjonstall viste at de feilaktig ble brukt som engangsprodukter. Det er viktig at det utøves en aktiv styring med produktområdet, både for å oppdatere dette i takt med brukernes behov, men også sørge for best mulig pris og funksjonalitet. Flere tiltak er gjennomført de senere årene i tråd med dette. Men i 2020 ble innførte antallsbegrensninger på enkelte produkttyper ved stomi reversert da det viste seg at regelverksendringene fikk utilsiktede konsekvenser for enkelte av brukerne, mens enkelte begrensninger fortsatt ble beholdt etter ny vurdering i Helfo. Dette er gjensatt for løpende vurderinger, og disse medlemmer avviser på denne bakgrunn forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til sine merknader ovenfor under forslag 6 Fysioterapiordningen, som omfattes av egenandelsordningen, på samme måte som medisinsk forbruksmateriell gjør.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser videre til Innst. 11 S (2019–2020) til statsbudsjett 2020 under Helse- og omsorgsdepartementet. En samlet komité viser der til Helsedirektoratets utredning av et bedre system for fordeling av

finansieringsansvar av medisinsk utstyr og mulige endringer i regelverket for folketrygdens finansiering av medisinsk forbruksmateriell og næringsmidler etter blåreseptforskriften §§ 5 og 6 og med planlagt forslag til forskriftsendringer på høring i løpet av 2021. Flertallet viser til at slikt forslag foreløpig ikke er sendt på høring.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig gjennomgang av regelendringen som innebar kutt i medisinsk forbruksmateriell for å sikre at nøkterne rettferdige behov dekkes.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget handler om de usosiale kuttene i medisinsk forbruksmateriell.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis merknader og forslag i forbindelse med Stortingets behandling av Representantforslag 20 S (2020–2021), jf. Innst. 240 S (2020–2021) fra helse- og omsorgskomiteen. Dette medlem viser til felles merknader og forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i samme behandling, blant annet om å sørge for at antallsbegrensningene for stomiutstyr oppheves umiddelbart, og at konsekvensene av endringene for medisinsk forbruksmateriell må vurderes særlig sett opp mot effekten på brukernes livskvalitet og deltakelse. Dette medlem understreker at regjeringen de siste årene har fått stortingsflertallet med seg på å gjennomføre flere kutt i avansen for forbruksmateriell og antall produkter som skal tilbys blant annet stomioopererte og personer med inkontinens. Kuttene har rammet en kronikergruppe uten mange sterke talspersoner og med diagnose og funksjonshemming som i stor grad er tabubelagt. Dette medlem mener det må være en grunnleggende forutsetning for oppfølgingen av personer som har vært gjennom stomioperasjoner, at de sikres deltakelse i samfunnet uten bekymring for lekkasjer eller at de må spare på utstyr.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere de usosiale kuttene til nødvendig medisinsk forbruksmateriell.»

Forslag 9 Uføreforamen

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at altfor mange står utenfor arbeidslivet til tross for både arbeidsvilje og arbeidsevne. Derfor var det bredt flertall for uføreforamen, som ble vedtatt i 2011 og trådte i kraft 1. januar

2015. Målet var blant annet å gjøre det enklere å kombinere arbeid og uføretrygd når det er mulig. Det har blitt enklere for uføre å kombinere arbeid og uføretrygd, og at uføregraden ikke lenger revurderes ved økt arbeidsinnsats. Det er også bedre samsvar mellom utbetalt uføretrygd til to personer med lik inntektshistorikk og som kan jobbe like mye, uavhengig av hvilken uføregrad de kommer inn i ordningen med.

Disse medlemmer vil videre påpeke at uførereformen ga høyere bruttotrygd ved innføring av ny skattemodell, men også høyere nettotrygd for flertallet. Rentefradragsreglene ble harmonisert med gjeldsrentefradrag som for andre med ordinær arbeidsinntekt og gjeld. For de med gjeld ble det videre innført en særskilt skattefradragsordning i tre år i 2015, for å sikre tid til omstilling. Å reversere uførereformen vil bety redusert trygd for mange.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke støtte forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sin merknad i forbindelse med Stortingets behandling av Representantforslag 48 S (2019–2020) om å rette opp urettferdige velferdskutt, jf. Innst. 253 S (2019–2020):

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til pensjonsreformen, som gjorde at tidligere ordning med uførepensjon basert på de samme reglene som for beregning av alderspensjon, måtte legges om til ny ordning med uføretrygd basert på bortfall av inntekt som yrkesaktiv, herunder økt bruttoinntekt med beskatning som yrkesaktiv. Disse medlemmer viser til Stortingets løfte i den forbindelse om at ingen skulle tape på omleggingen, men skulle få en netto inntekt om lag på samme nivå som før. Disse medlemmer viser til at dette løftet ikke er holdt. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Arbeiderpartiets forslag til initiativdebatt i Stortinget om dette temaet, videre til sine forslag i Stortinget om å få en gjennomgang av uforutsette virkninger av uførereformen, blant annet når det gjelder uføre med gjeld og økte egenandeler for statlige og kommunale tjenester, som bostøtte, hjemmetjenester, barnehage- og SFO-satser mv. Disse medlemmer viser til felles merknader fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 15 S (2018–2019), sålydende: 'Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens oppfølging av anmodningsvedtak nr. 322 av 15. desember 2017 om en gjennomgang av utilsiktede virkninger av uførereformen, der det fremgår at 122 800 uføre (48 pst. av alle det er beregnet utslag for), har fått en nedgang i inntekt etter skatt. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen Solberg foreslår å gjøre skjermingsordningen innen statlig bostøtte permanent. På den annen side er overgangsordningen for uføre med gjeld ikke foreslått videreført. Disse medlemmer viser også til at det ikke foreligger oversikt over mulige økte egenandeler for ulike tjenester, som følge av økt brutto inntekt etter uførereformen.»

Disse medlemmer viser til at uførereformen ble vedtatt av et enstemmig storting, som en nødvendighet av at folketrygdens regler for opptjening av alderspensjon ble endret fra poengopptjening i de 20 beste opptjeningsårene, til en alleårsregel med opptjent pensjonsbeholdning over hele yrkesløpet. Disse medlemmer viser til at det var etter initiativ fra Arbeiderpartiet at det ble vedtatt en overgangsordning for uføre med gjeld, men bare som en midlertidig ordning, ikke permanent, slik Arbeiderpartiet foreslo. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg, med ulik sammensetning, fortsatt, tross vedtak i Stortinget, ikke har kommet tilbake med en oversikt over uforutsette konsekvenser av uførereformen, herunder i form av økte egenandeler, redusert bostøtte mv., som en konsekvens av økt brutto uføretrygd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at uførereformen ble fremmet av regjeringen Stoltenberg II og vedtatt av Stortinget i 2011. Selv om Fremskrittspartiet støttet hovedintensjonen bak uførereformen kom også Fremskrittspartiet med flere kritiske bemerkninger som ikke ble fulgt opp av regjeringen Stoltenberg II. Da reformen trådte i kraft i 2015 viste det seg at Fremskrittspartiets kritiske bemerkninger stemte. Derfor fikk Fremskrittspartiet gjennomslag for å innføre en overgangsordning for de som tapte mest på reformen. Nå som reformen har virket i flere år er det fornuftig på nytt å se på om reformen oppnådde sine intensjoner og om det bør foretas ytterligere justeringer eller ikke.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for en uavhengig evaluering og utredning av effektene av uførereformen, både når det gjelder ytelsesnivå, forholdet til andre inntektsavhengige ytelser og forholdet til tjenstepensjoner, og fremme forslag som kan rette opp eventuelle urimelige utslag reformen medførte.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget handler om uførereformen.

Disse medlemmer viser til sine merknader og forslag i forbindelse med Stortingets behandling av Representantforslag 48 S (2019–2020), jf. Innst. 253 (2019–2020) fra arbeids- og sosialkomiteen. Disse medlemmer mener det er på høy tid å ta tak i de urettferdige utfallene av omregningsmodellen som fulgte i omleggingen til ny uføreordning.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen evaluere og utrede effektene av uførereformen, både når det gjelder ytelse-

snivå, forholdet til andre inntektsavhengige ytelser og forholdet til tjenestepensjoner, og fremme forslag som kan rette opp urimelige kutt.»

Forslag 10 Arbeidsavklaringspenger

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at da ordningen med arbeidsavklaringspenger ble vedtatt under regjeringen Stoltenberg II i 2010, var hensikten å erstatte tre ulike sosiale stønader med én ordning for arbeidsavklaring, for så å bruke besparelsen på raskere og tettere oppfølging med sikte på avklaring til enten uføretrygd eller arbeid. Etter regjeringsskiftet i 2013 tydet mye på ordningen ikke virket etter hensikten og at brukerne ikke hadde fått den oppfølgingen som de var lovet. Siden da har arbeidsavklaringspenger blitt evaluert av SINTEF, Sysselsettingsutvalget og av Nav selv, som alle har slått fast at ordningen ikke fungerte slik den var tiltenkt. Seniorforsker Simen Markussen ved Frisch-senteret uttalte til Dagsavisen 8. juni 2016 at:

«AAP er et rullebånd ut av arbeidslivet, der det gis aksept for at du ikke kan jobbe og der folk låses inne i utenforskapet.»

Disse medlemmer mener det er uansvarlig og usosialt å reversere endringene i en ordning som i verste fall virker mot sin hensikt. Derfor ble det i 2017 gjort endringer i regelverket for å sikre et kortere og tettere løp for mottakere av AAP, med et klart mål om at flere avklares raskere, enten dette er til arbeid eller uføretrygd. Nav publiserte en analyse av endringene i AAP-ordningen 16. oktober 2019, der de blant annet konkluderte med at det nå er flere som avklares til uføretrygd, så er dette sannsynligvis knyttet til raskere avklaring av arbeidsevne. De som oppfyller vilkårene for uføretrygd, får med andre ord dette innvilget raskere når de får tettere oppfølging. I tillegg har andelen som avklares til jobb gått opp for alle som har vært lenge på AAP. For de som hadde vært på AAP i fire til fem år, økte den fra 5 pst. i 2010 til 16 pst. siste halvår i 2018. For de som hadde vært på AAP i fem til seks år, økte den fra 5 til 14 pst. i samme periode. Siste halvår i 2018 ble 11 pst. av de som har vært på AAP i mer enn sju år avklart til jobb, mot 3 pst. i 2010.

Disse medlemmer mener vi nå begynner å se at ordninger fungerer bedre etter hensikten, og at det er usosialt å reversere endringene tilbake til da den fungerte mer som et rullebånd ut av arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i tillegg har fulgt opp de forslagene både Nav selv introduserte for unge mottakere under 25 år, og som ble gjentatt i Sysselsettingsutvalgets rapport «NOU 2019: 7: Arbeid og inntektssikring – Tiltak for økt sysselsetting». Disse anbefalte blant annet at minstesatsen for AAP for unge burde senkes for å unngå at unge havner i et fattig-

domsfelle, der de tidlig i løpet får høyere inntekt gjennom AAP enn jevnaldrende, men på sikt blir stående fast i et trygdeløp som ikke løfter dem ut. Innsparingen ble tilbakeført Nav for å gi tettere oppfølging og arbeidstrening på vanlige arbeidsplasser til denne gruppen for å skape positive spiraler inn i arbeidslivet i stedet for et rullebånd ut av det.

Sysselsettingsutvalget foreslo også at flere unge burde delta i Kvalifiseringsprogrammet (KVP) i stedet for å få AAP. Begrunnelsen var at AAP har et helsefokus som kan gjøre det vanskeligere for mange å komme i arbeid, sammenlignet med mer arbeidsrettede tiltak som KVP. Disse medlemmer ønsker ikke å reversere endringene slik at det blir vanskeligere for mange å komme i arbeid.

Disse medlemmer viser til at personer som ikke lenger har rett på arbeidsavklaringspenger vil likevel kunne få oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten med sikte på komme i arbeid, og kan ha rett til sosialstønad, tiltakspenger, deltakelse i kvalifiseringsprogrammet eller uføretrygd. Endringene i ordningen for arbeidsavklaringspenger ble også utvidet, slik at de som blir avklart til arbeid nå har rett på arbeidsavklaringspenger i en periode på inntil seks måneder, mot tidligere bare tre måneder.

Disse medlemmer viser til at regjeringen følger endringene nøye for å gjøre nødvendige justeringer. Nylig ble derfor et forslag om nytt unntak fra varighetsbestemmelsen på tre år for arbeidsavklaringspenger ved langvarig ventetid på behandling sendt på høring, noe som vil være viktig for de som mottar arbeidsavklaringspenger og venter på medisinsk behandling.

Disse medlemmer mener det ikke er usosialt å endre på en ordning som ikke fungerer, det er usosialt å la være. I dette tilfellet vil det være usosialt å reversere endringene som er gjort med mål om tettere og raskere oppfølging for avklaring til uføretrygd eller aktivitet og arbeid, og disse medlemmer avviser på denne bakgrunn forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til sine gjentatte forslag i Stortinget om å reversere regjeringen Solbergs og stortingsflertallets kutt i arbeidsavklaringspenger, både økt terskel for å komme inn i ordningen, kutt i varigheten fra fire til tre år, innføring av karenstid på ett år før man på nytt kan søke om arbeidsavklaringspenger og kutt i arbeidsavklaringspengene til unge med behov for arbeidsavklaring. Disse medlemmer viser til flertallsmerknader fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, der disse partiene hevder at kvalifiseringsprogram etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven) gir mer arbeidsrettede tiltak enn tiltak under arbeidsavklaringspenger etter folketrygd-

loven. Disse medlemmer viser til at dette er en faktafeil. Kvalifiseringsprogram er et program for personer uten rettigheter i folketrygden, som derved er henvist til sosialhjelp, og som står i fare for å kunne bli langtidsmottakere av sosialhjelp. Kvalifiseringsprogrammet er sammensatt etter samme lest vedrørende muligheter som arbeidsavklaringspenger, men er ikke en rettighet på samme måte som arbeidsavklaringspenger. Kommunene er ikke forpliktet til å tilby kvalifiseringsprogram, jf. sosialtjenesteloven § 29. Disse medlemmer viser til at forskning viser at utdanning er det beste tiltaket for å inkludere personer i arbeidslivet. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg og stortingsflertallet har begrenset mulighetene for utdanning på arbeidsavklaringspenger, og heller ikke tatt initiativ til at kommunene skal prioritere å gi slikt tilbud under bestemmelsene om kvalifiseringsprogram i kommunene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at forutsetningen om tettere og raskere oppfølging i AAP-ordningen for avklaring til uføretrygd eller aktivitet/arbeid, ikke er blitt gjennomført. Etter flertallets vurdering er det nødvendig med en grundig avklaring for enhver person som er berettiget til arbeidsavklaringspenger (AAP) om hvor lang forventet tid som trengs fra myndighetens side for avklaring. Ansvaret for fremdrift i vedkommendes tiltaksplan må ligge hos det offentlige, slik at borgerne ikke mister AAP-ytelser før en er avklart for uføretrygd eller aktivitet/ytelse.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en grundig evaluering av ordningen med arbeidsavklaringspenger (AAP) og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget handler om de usosiale kuttene i arbeidsavklaringspenger (AAP).

Dette medlem viser til sine merknader i forbindelse med Representantforslag 19 S (2020–2021), jf. Innst. 99 S (2020–2021) fra arbeids- og sosialkomiteen. Dette medlem understreker at det er lite som tyder på at endringene i ordningen med arbeidsavklaringspenger har fått flere i arbeid og færre på uføretrygd. Tvert imot viser en Nav-rapport fra 2020 (Arbeid og Velferd nr. 2-2020) at innskjerpingene har ført til en kraftig økning i uføretrygdede og sosialhjelpsmottakere. På det meste øker andelen sosialhjelpsmottakere med 5 pst. og viser en dobling sammenlignet med før regelverks-

endringene. Likevel tviholder regjeringspartiene på å opprettholde endringer som beviselig ikke har fungert etter det regjeringspartiene selv beskriver som hensikten med innstrammingene i ordningen. Dette medlem mener det er sterkt kritikkverdig at også under covid-19-pandemien har mottakere av arbeidsavklaringspenger vært en av gruppene som ikke har fått forlenget stønadperiode slik som dagpengemottakere. Dette medlem mener det skaper utrygghet for tusenvis av personer og deres økonomiske situasjon når en forlengelse tar slutt for så å foreslås gjeninnført av de samme partiene som gjentatte ganger har stemt ned forslag om forlengelse.

Dette medlem mener det haster med å fjerne karenstiden på arbeidsavklaringspengene. Karenstiden medfører at flere mister sin økonomiske trygghet før de er ferdig avklart for arbeid eller trygd. Dagens karenregelverk må ses i sammenheng med at det nå er mange personer med fortsatt behov for arbeidsavklaringspenger som mister ytelsen, og at en del av disse vil søke om ytelsen på nytt etter 52 uker. For den enkelte kan karenstiden bli et år hvor sosialhjelp er eneste sikkerhetsnett.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest reversere de usosiale kuttene i arbeidsavklaringspenger (AAP) som er gjennomført under regjeringen Solberg og fremme nødvendige forslag for dette.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av hvordan de urettferdige kuttene regjeringen og stortingsflertallet har gjennomført har svekket levekårene for de svakeste i samfunnet og økt den sosiale ulikheten i Norge.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for en uavhengig evaluering og utredning av effektene av uførereformen, både når det gjelder ytelsesnivå, forholdet til andre inntektsavhengige ytelser og forholdet til tjenestepensjoner, og fremme forslag som kan rette opp eventuelle urimelige utslag reformen medførte.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 legge frem forslag til styrket bostøtte slik at den

når flere, og at de som får støtte, får dekket en like stor del av sine boutgifter som i 2010.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i uføres barnetillegg.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttet i bilstøtteordningen for personer som trenger bil i gruppe 1 for å bryte en isolert tilværelse og bedre dagliglivets funksjoner.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen evaluere endringene i det offentlige finansierte fysioterapitilbudet samtidig som det gjennomføres en opptrappingsplan for habilitering/rehabilitering i kommunene.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen evaluere endringer i tannhelsetilbudet for barn, unge og eldre slik at tannhelsetilbudet kan bedres for disse gruppene.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig gjennomgang av regelendringen som innebar kutt i medisinsk forbruksmateriell for å sikre at nøkterne rettferdige behov dekkes.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen evaluere og utrede effektene av uførereformen, både når det gjelder ytelsesnivå, forholdet til andre inntektsavhengige ytelser og forholdet til tjenstepensjoner, og fremme forslag som kan rette opp urimelige kutt.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en grundig evaluering av ordningen med arbeidsavklaringspenge (AAP) og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om snarest å reversere de usosiale kuttene i fysioterapiordningen.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om snarest å reversere kuttene i støtte til tannregulering til barn og unge og tannhelsesjekk for eldre.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere de usosiale kuttene til nødvendig medisinsk forbruksmateriell.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen snarest reversere de sosiale kuttene i arbeidsavklaringspenger (AAP) som er gjennomført under regjeringen Solberg og fremme nødvendige forslag for dette.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:270 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Eirik Faret Sakariasen, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård, Mona Fagerås, Karin Andersen og Nicholas Wilkinson om å rette opp i sosiale velferdskutt – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 25. mai 2021

Erlend Wiborg

leder

Heidi Nordby Lunde

ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum

Deres ref
BSK/inv

Vår ref
21/1529-

Dato
28. april 2021

Svar på representantforslag 270 S (2020-2021) fra representantene Eirik Faret Sakariassen, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård, Mona Fagerås, Karin Andersen og Nicholas Wilkinson

Jeg viser til brev 19. april 2021 fra Stortingets arbeids- og sosialkomité, der det bes om min vurdering av representantforslag 270 S (2020-2021) fra Eirik Faret Sakariassen, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård, Mona Fagerås, Karin Andersen og Nicholas Wilkinson.

Arbeids- og sosialkomiteen ber om en vurdering av følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 legge fram forslag til styrket bostøtte slik at den når flere, og at de som får støtte, får dekket en like stor del av sine bostgifter som i 2010.
2. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i uføres barnetillegg.
3. Utgår.
4. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttet i bilstøtteordningen for personer som trenger bil i gruppe 1 for å bryte en isolert tilværelse og bedre dagliglivets funksjoner.
5. Utgår.

6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å snarest reversere de usosiale kuttene i fysioterapiordningen.
7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å snarest reversere kuttene i støtte til tannregulering til barn og unge og tannhelsesjekk for eldre.
8. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere de usosiale kuttene til nødvendig medisinsk forbruksmateriell.
9. Stortinget ber regjeringen evaluere og utrede effektene av uførereformen, både når det gjelder ytelsesnivå, forholdet til andre inntektsavhengige ytelser og forholdet til tjenestepensjoner, og fremme forslag som kan rette opp urimelige kutt.
10. Stortinget ber regjeringen snarest reversere de usosiale kuttene i arbeidsavklaringspenger som er gjennomført under regjeringen Solberg og fremme nødvendige forslag for dette.

Min vurdering

Enkelte av spørsmålene og temaene for disse er tidligere besvart i mitt brev av 25. februar 2020 med vurdering av representantforslag 48 S (2019-2020), og jeg vil i det videre vise til tidligere svar der dette er naturlig.

Som det framgår av nevnte brev, er regjeringen opptatt av at vi skal ha gode velferdsordninger, og har vært opptatt av å styrke flere av ordningene som utgjør vårt sosiale sikkerhetsnett. Dette siste året har jeg som arbeids- og sosialminister hatt hovedfokus på å dempe de økonomiske skadevirkningene av covid-19-pandemien. Gjennom midlertidige endringer i blant annet sosialtjenesteloven, kvalifiseringsprogrammet og arbeidsavklaringspenger har regjeringen særlig forsøkt å ivareta personer som også før pandemien var i randsonen av arbeidslivet. Videre har vi gjennom midlertidige utvidelser i retten til sykepenger, omsorgspenger og dagpenger ivaretatt personer som ellers ville ha fått et (større) inntektsbortfall som følge av stengte skoler, barnehager, karantene, nedstengte arbeidsplasser mv.

Jeg vil i det videre vurdere forslagene hver for seg.

Vurdering av forslag 1: Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 legge fram forslag til styrket bostøtte slik at den når flere, og at de som får støtte, får dekket en like stor del av sine boutgifter som i 2010

Kommunal- og moderniseringsministeren har ansvaret for bostøtteordningen. Regjeringen har styrket bostøtteordningen flere ganger de siste åtte årene, ved å øke boutgiftstakene, ved å forbedre prisjusteringen, og ved ta i bruk nye og bedre registerdata i beregningen. Bostøtten er viktig for mange, og det er lenge siden det har vært en helhetlig

gjennomgang av ordningen. Regjeringen har derfor satt ned en ekspertgruppe som skal evaluere bostøtteordningen og vurdere hvordan den bør innrettes i framtiden. Jeg mener vi bør avvende dette arbeidet før vi gjør større endringer i ordningen.

Vurdering av forslag 2: Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i uføres barnetillegg

Som det framgår av min vurdering av forslag 2 i representantforslag 48 S (2019–2020), er det et overordnet hensyn ved utformingen av stønadsordninger at det skal lønne seg å jobbe. Den tidligere ordningen som kunne gi mer enn 100 prosent av tidligere inntekt er vurdert til å gi svake insentiver til å være i eller komme tilbake til arbeid. Nåværende regler gir en reduksjon i barnetillegget dersom uføretrygd og barnetillegg samlet utgjør mer enn 95 prosent av inntekt før uførhet. For personer som mottok barnetillegg før 2016, har det vært en overgangsperiode over fem år (2016–2021) der taket ble gradvis faset inn. Jeg ser fortsatt ikke behov for å gjøre endringer i denne begrensningen.

Vurdering av forslag 4: Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttet i bilstøtteordningen for personer som trenger bil i gruppe 1 for å bryte en isolert tilværelse og bedre dagliglivets funksjoner.

Som jeg viste til under min vurdering av forslag 9 i representantforslag 48 S (2019–2020), ble de tidligere kriteriene for å få stønad til spesielt tilpassede kassebiler (gruppe 2) vurdert å være for strenge, fordi personer med store behov ikke var omfattet av ordningen. Kriteriene for gruppe 2-bil ble derfor utvidet til også å omfatte personer med sterkt begrenset gangfunksjon fra 1. januar 2015, jf. Prop. 1 S (2014–2015). Fra 1. januar 2019 ble retten til gruppe 2-bil ytterligere utvidet til også å omfatte personer som grunnet utagerende adferd må skjermes fra førermiljøet i bilen av trafikksikkerhetshensyn.

Stønad til bil skal i likhet med andre hjelpemidler kompensere for merutgifter som følge av sykdom, skade eller lyte. Bil er vanlig i befolkningen for øvrig og anses derfor ikke å være et hjelpemiddel i folketrygdlovens forstand. Stønad til ordinære biler (gruppe 1) ble derfor, samtidig med utvidelsen for gruppe 2-bil, fra 1. januar 2015 begrenset til å omfatte personer som har behov for bilen for å kunne komme seg til og fra arbeid eller utdanning.

Jeg vil understreke at eventuelle ombygginger og tilpasninger av bil som følge av funksjonsnedsettelse fortsatt kan dekkes av folketrygden.

Det finnes i dag en rekke transportordninger for personer med en funksjonsnedsettelse. Disse har i hovedsak blitt etablert enkeltvis, og uten noen overordnet plan. Det er i noen grad også en viss overlapp mellom ordningene, og det er flere aktører som har ansvar for de ulike ordningene. Arbeids- og sosialdepartementet og Samferdselsdepartementet har tidligere lyst ut et forskningsoppdrag der det bes om en helhetlig gjennomgang av transportordningene for funksjonshemmede. På bakgrunn av den eksterne utredningen fra SINTEF er de to departementene i gang med å vurdere om det er behov for å gjøre ytterligere endringer i

eksisterende transportordninger, eventuelt se på mulighetene for en bedre samordning av disse. I den grad vi mener det bør gjøres endringer, vil jeg komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Vurdering av forslag 6: Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å snarest reversere de usosiale kuttene i fysioterapiordningen

Helse- og omsorgsministeren har ansvaret for fysioterapiordningen. Stortinget vedtok ved behandlingen av Prop 1 S (2017-2018) å avvikle skjermingsordningen for fysioterapi gjennom den såkalte diagnoselisten. Samtidig ble aldergrensen for fritak for utgifter til fysioterapi for barn økt fra 12–16 år.

Slik ordningen var konstruert, var det ikke grunnlag for å videreføre denne. Mange pasienter med kroniske sykdommer og store helseplager var ikke innlemmet i diagnoselisten. Det var ingen sammenheng mellom diagnose og behovet for fysioterapi. Flere pasientforeninger støttet endringsforslaget. Regjeringen valgte derfor å senke egenandelstaket og gi alle med store utgifter til fysioterapi skjerming gjennom egenandelstak 2. Fra 2021 er egenandelstak 1 og 2 slått sammen slik at flere med store helseutgifter nå får refundert sine utgifter til helsehjelp inkludert fysioterapi. Sammenslått egenandelstak er i 2021 fastsatt til samme beløp som egenandelstak 1 var i 2020. Det vil si at fysioterapi pasienter som oppnår egenandelstaket med egenandeler på de tjenestene som lå under tak 1, i praksis nå har gratis fysioterapi.

Vurdering av forslag 7: Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å snarest reversere kuttene i støtte til tannregulering til barn og unge og tannhelsesjekk for eldre

Helse- og omsorgsministeren har ansvar for tannhelsetjenesten. Regjeringen har iverksatt en innstramming i vilkårene for tannregulering. Forslaget til innstramming er utredet over flere år, omtalt i statsbudsjettet for 2019, og lagt fram for Stortinget til behandling i statsbudsjettet for 2020. Innstrammingen fikk flertall i Stortinget, og nye vilkår for stønad ble innført fra 1. januar 2020 for personer som har påbegynt behandling etter dette. Personer med tilstand i gruppe c som har påbegynt behandling før 1. januar 2020, opprettholder rett til stønad etter tidligere vilkår fram til behandlingen er avsluttet.

Når det gjelder gratis tannhelseundersøkelse for personer 75 år og eldre ble det fra 1. juli til 31. desember 2013 gitt stønad fra folketrygden. Det ble gitt stønad (800 kroner per undersøkelse, for personer som i kalenderåret var hhv. 75, 77, 79, 81 år osv.) til alle over 75 år uavhengig av deres økonomi eller tannhelse. Dette ble opphevet 1. januar 2014. Det var regjeringen Stoltenberg som tok initiativ til å etablere denne ordningen, mens regjeringen Solberg foreslo å avvikle den etter at vi tiltrådte høsten 2013. Midlene ble i stedet rettet mot dem med særskilte tilstander/tannhelseproblemer. Vi styrket den nye stønadsordningen til implantatfestet protese som ble innført i 2014 og som er rettet mot dem som er helt eller delvis tannløse. Videre økte vi stønadsbeløpet for tannbehandling til behandling av munntørrhet, som har sammenheng med ulike medisinske tilstander og legemiddelbruk og

kan skape store tannhelseproblemer. Tannhelsetilbudet til tortur- og voldsutsatte og personer med alvorlig angst for tannbehandling er også betydelig utvidet og styrket. Hensikten med dette har vært å målrettet styrke tannhelsetilbudet til de med størst behov, framfor å etablere uspesifikke og generelle ordninger.

Vurdering av forslag 8: Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere de usosiale kuttene til nødvendig medisinsk forbruksmateriell

Helse- og omsorgsministeren har ansvaret for dette området. Helseøkonomiforvaltningen (Helfo) har ansvar for medisinsk forbruksmateriell som dekkes av blåreseptordningen. Det skal utøves en aktiv styring med produktområdet. Helsedirektoratet og Helfo har bl.a. fullmakt til å bestemme nærmere krav til blåreseptenes innhold, krav til diagnose/funksjons- evne knyttet til produktgrupper eller enkeltprodukter, ev. antallsbegrensning i utlevering, inntak og uttak i produkt- og prislister, prisfastsettelse mv. for å sikre riktig bruk og god kostnadskontroll. Flere tiltak er gjennomført de senere årene i tråd med dette. I 2020 ble innførte antallsbegrensninger på enkelte produkttyper ved stomi reversert da det viste seg at regelverksendringene fikk utilsiktede konsekvenser for enkelte av brukerne, mens enkelte begrensninger fortsatt ble beholdt etter ny vurdering i Helfo. I denne forbindelse viser jeg til Stortingets vedtak jf. Innst. 240 S (2020-2021) og Dokument 8:20 S (2020-2021), om ikke å vedta Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson og Karin Andersen om å fjerne de uverdige og kunstige begrensningene på stomiutstyr.

Vurdering av forslag 9: Stortinget ber regjeringen evaluere og utrede effektene av uførereformen, både når det gjelder ytelsesnivå, forholdet til andre inntektsavhengige ytelser og forholdet til tjenstepensjoner, og fremme forslag som kan rette opp urimelige kutt

Uførereformen ble innført i 2015 etter forslag fra Stoltenberg II-regjeringen, se Prop. 130 L (2010–2011). Hovedformålene med reformen var dels å tilpasse uføretrygden til pensjonsreformen, dels at det skulle bli enklere å kombinere arbeid og uføretrygd. Det var da bred politisk enighet om reformen, og lovendringene ble vedtatt av Stortinget i desember 2011. Endringene ble anslått å gi en økning i nettoutgiftene.

Sammenlignet med andre land er det en høy andel av den voksne befolkningen i Norge som mottar uføreytelser. Å inkludere flere i arbeidsmarkedet er høyt prioritert av regjeringen. Samtidig skal de som ikke kan delta i arbeidslivet på grunn av helseproblemer, sikres en forsvarlig inntekt. Dette er en krevende balansegang, og løsningen ligger neppe i å øke kompensasjonsgraden i folketrygden, som i dag er 66 prosent.

Personer som mottar uførepensjon fra en tjenstepensjonsordning i tillegg, får en høyere dekningsgrad. Omleggingen av tjenstepensjonsordningene fra bruttoordning med en garanti på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget, til en netto påslagsordning, kan i noen tilfeller gi en lavere samlet ytelse. Dette gjelder personer som blir delvis uføre uten å motta uføretrygd fra folketrygden og som mottar tjenstepensjon over flere år, for deretter å bli mer uføre og

utløse uføretrygd fra folketrygden. Tidligere kompenserte de offentlige tjenstepensjonsordningene gjennom den såkalte bruttogarantien for at folketrygdytelsen var beregnet av inntekten i deltidsstilling. Regjeringen har gitt overgangsordninger til dem som mottok uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen med en lavere uføregrad enn 50 prosent før 2015, som etter dette har blitt mer uføre og fått innvilget arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden. I slike tilfeller gis et tillegg til uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen, som sikrer at samlet ytelse blir 66 prosent av pensjonsgrunnlaget.

De som blir uføre etter at de nye reglene trådte i kraft, men hvor inntektsevnen ikke er nedsatt i tilstrekkelig grad til å motta uføretrygd fra folketrygden, kan få en lavere samlet ytelse dersom de senere får økt uføregrad. For personer som ikke er omfattet av uføredekning i en tjenstepensjonsordning eller har uføredekning i en privat tjenstepensjonsordning, har det imidlertid hele tiden vært slik at lavere folketrygdytelse også vil gi lavere samlet ytelse. Reglene er nå like for alle, uavhengig av tjenstepensjonsdekning. Effektene kan imidlertid begrenses av minsteytelsene i folketrygdens uføretrygd. Effektene av regelen vil også være mindre jo lavere uføregrad man opprinnelig har. Jeg vil også nevne at det er kun ved økt uførhet at denne effekten slår ut, og at delvis uføre med tjenstepensjonsordning har en høyere samlet uføreytelse enn de som ikke er omfattet av slike ordninger.

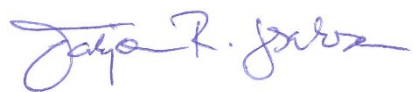
Denne regjeringen har fulgt effektene av uførereformen og iverksatt flere tiltak der det har vært behov for justeringer. Jeg vil blant annet vise til omtalen i mitt brev av 25. februar 2020 med vurdering av forslag 1 i representantforslag 48 S (2019-2020), samt en redegjørelse for beregninger av virkninger på uføres nettoinntekt i 2015 av omleggingen til nytt regelverk med uførereformen, jf. Prop. 1 S (2018–2019) for Arbeids- og sosialdepartementet, side 194-197. Jeg ser ikke på nåværende tidspunkt behov for å vurdere andre endringer i lys av uførereformen.

Vurdering av forslag 10: Stortinget ber regjeringen snarest reversere de usosiale kuttene i arbeidsavklaringspenger som er gjennomført under regjeringen Solberg og fremme nødvendige forslag for dette

Jeg viser til min vurdering av forslag 6 i representantforslag 48 S (2019-2020) om "å fremme forslag om å reversere kuttene i arbeidsavklaringspenger". Der framgår det blant annet at hensikten med endringene er å forhindre at ytelsene på lenger sikt blir en "fattigdomsfelle" for unge mottakere av arbeidsavklaringspenger. Formålet med endringene i arbeidsavklaringspenger er å bidra til økt overgang til arbeid og aktivitet. Effekten av de ulike regelverksendringene vil komme over tid.

Jeg vil igjen forsikre om at effektene av regelendringene følges nøye. Som en følge av dette arbeidet, har regjeringen nylig sendt på høring et forslag om nytt unntak fra varighetsbestemmelsen på tre år for arbeidsavklaringspenger ved langvarig ventetid på behandling. Dette vil være en viktig endring for dem som mottar arbeidsavklaringspenger og venter på medisinsk behandling. Dersom det er behov for flere justeringer, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Torbjørn Røe Isaksen'.

Torbjørn Røe Isaksen

